

Velfærden og EU

– om EUs indflydelse på det sociale system,
arbejdsmarkedet, uddannelse og sundhedsvæsenet

Folkebevægelsen mod EUs delegation i GUE/NGL

Indholdsfortegnelse

Påvirker EU velfærden?	3
Hvad menes der med velfærd?	4
Social- og arbejdsmarkedspolitikken og EU	7
Uddannelserne og EU	17
EUs fælles sundhedspolitik tager fart.....	23
Velfærd – et kernespørgsmål i EU-debatten	29
Mere om EUs indflydelse på velfærden	30

Udgiver: Folkebevægelsen mod EUs delegation i GUE/NGL
(Den Europæiske Venstrefløjs Fællesgruppe/Nordisk Grønne Venstre),
EU-parlamentet, ASP 07F343, Rue Wiertz, B-1047 Bruxelles
Tlf.: 0032 2 284 5152. Fax: 0032 2 284 9152.
fb-gue@folkebevaegelsen.dk

Layout: Karen Hedegaard
Billeder: Chili Foto & Arkiv
Tryk: Mediefabrikken

Påvirker EU velfærden?

*Forord af MEP,
professor Ole Krarup*

● Når man stiller spørgsmålet om EU påvirker samfundsindretningen og velfærden, er svaret et utvetydigt ja. Når man spørger om "hvordan" bliver meningene straks mere delte.

En del tilhængere har den opfattelse, at EUs påvirkning kun foregår, hvis det enkelte land har sagt ja til det. Særligt på velfærdsområdet peges der på, at EU ikke har haft magt til at diktere landenes politik. EU har udelukkende kunnet inspirere og give gode råd.

Tilhængerne mener, at unionsmodstanderne vender skytset den forkerte vej, når f.eks. pres på løn- og arbejdsvilkår resulterer i kritik af EU. Der ar-

gumenteres med, at det er globaliseringen, ikke EU, der sætter os under pres.

I denne pjece stilles der spørgsmålstegn ved disse forestillinger om EUs begrænsede påvirkning af velfærden. En række områder af velfærden vil blive belyst, og det vil blive undersøgt hvordan EU på forskellig vis har indflydelse på disse områder.

God læselyst

Hvad menes der med velfærd?

Velfærd dækker en lang række områder, f.eks. sundhed, uddannelse og social- og arbejdsmarkedspolitik. Emner, der bl.a. vil blive behandlet separat i denne pjece.

● Når der tales om det danske velfærdssamfund, er det udtryk for den måde samfundet er blevet indrettet på gennem årene med særlig vægt på de forskellige velfærdsydelser. Det særlige ved det danske velfærdssystem er, at man samlet bærer ansvaret for hinanden og i særdeleshed for de svagere grupper, og dem med særlige problemer.

Det er i princippet ikke forskelligt fra mange andre EU-lande – også her har man indrettet sig med ordninger der træder i kraft ved sygdom, alderdom, arbejdsløshed osv.

Det, der er særligt ved den nordiske model, er, at velfærdssamfundets ydelser som hovedregel er universelle. Det betyder at adgangen til dem ikke afhænger af om den enkelte har betalt lidt eller meget i skat.

Til sammenligning vil private forsikringer i andre lande betyde, at den privatforsikredes muligheder for f.eks. sygebehandling er bedre end dem uden forsikring.

Det danske samfund udspænder på den måde et sikkerhedsnet. Alle er med i det risikofællesskab, der dækker, når den enkelte rammes af arbejdsløshed, sygdom, ulykke osv. Samtidig løses en række velfærdsgaver, for eksempel undervisning, sundhedsvæsen og ældrepleje, i fællesskab, så alle efter behov og situation kan trække på disse tilbud. Velfærdssamfundet skaber med andre ord sikringsordninger og

omfordeling på tværs af samfundslag og generationer.

EUs rolle

EU-kommissionen fremfører regelmæssigt, at denne model trænger til modernisering. Der er store økonomiske udfordringer med et stigende antal ældre og EU skal gøres mere konkurrencedygtigt i forhold til resten af Verden.

EUs foreslåede løsninger er som regel baseret på mere konkurrence, fri

bevægelighed, mere individualiserede sikringsordninger og at folk blot skal acceptere at blive længere på arbejdsmarkedet.

Gennem direktiver og forordninger er EU med til at påvirke forudsætningerne for at kunne bevare og udvikle det ønskede velfærdssamfund. Ved at udstikke de generelle muligheder og begrænsninger har EU indflydelse på velfærden både direkte og indirekte, hvilket vil blive belyst i de følgende afsnit.

Social- og arbejdsmarkeds- politikken og EU

● Det bliver ofte sagt fra tilhænger- side, at social- og arbejdsmarkedspoli- tikken suverænt afgøres af medlems- landene, og at det er en "modstander- myte" at EU-medlemskabet har en ne- gativ effekt på velfærden. De enkelte landes regeringer har naturligvis ind- flydelse på, hvordan velfærden i de en- kelte lande skrues sammen. Men at påstå, at EU ikke har indflydelse på velfærden, er ikke i overensstemmelse med virkeligheden.

I det følgende kigges der på, hvilke instrumenter EU har til at påvirke

medlemslandenes politik. Denne på- virkning sker på flere niveauer, altså både ved at EU har direkte indflydelse – hvor landene er forpligtede til at føl- ge EUs afgørelser, og ved den indirekte indflydelse – hvor EU gennem aftaler og henstillinger, der ikke er egentligt bindende, alligevel øver indflydelse på den konkrete politik.

Intentionen er at give et overblik over de forskellige tiltag, der er iværk- sat fra unionens side. For at illustrere udviklingen gives der i tabellen på næste side et historisk overblik.

År	Hvad skete der	Hvad betyder det
1957	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg oprettes	Høres på en lang række med indvirkning på velfærdsområdet.
1985	Den sociale dialog/ arbejdsmarkedsdialog	De europæiske arbejdsmarkedsorganisationer UNICE (arbejdsgivere), CEEP (offentligt ansatte) og EFS (arbejdstagere inddrages i samråds- og høringsproces.
1989	Socialpagten	Pagt, der skal sikre arbejdstageres grundlæggende rettigheder.
1997	Europæisk beskæftigelsesstrategi	Øget samordning af medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker. Resultat af at Amsterdam-traktaten foreslår indførelse af beskæftigelsesafsnit.
1999	Amsterdam-traktaten	Indeholder bl.a. ønsker om mere liberalisering af offentlige tjenesteydelser, som jernbaner, post og energi.
2000	Lissabon-strategien	Målsætning om at gøre EU til den mest konkurrencedygtige og videnbaserede økonomi i verden i 2010.
2003	Europæisk beskæftigelsesstrategi	Nyt Topmøde ønsker at sikre fuld beskæftigelse i 2010.
2005	EU-forfatningen	Målsætninger for social og arbejdsmarkedspolitikken indskrives i EU-forfatningen, men denne forkastes ved folkeafstemninger i Frankrig og Holland.

Kilde: Internet-portalen EUROPA <http://europa.eu.int/>

Tabellen viser med al tydelighed, at EU påvirker velfærden – og at EU i årevis har haft intentioner om at få ret til at samordne social- og arbejdsmarkedspolitikken. Men tabellen siger i sig selv ikke noget om, hvordan EU har medført, at den danske social- og arbejdsmarkedspolitik er blevet tilpasset.

Der er en klar sammenhæng mellem forskellige politikker, forstået på den måde, at der løbende sker en udvidelse af EUs måde at påvirke på, men at linjen i politikken langt hen af vejen tjener samme formål.

Udviklingen har været klar til trods for at man startede forsigtigt i 1957, hvor man kun hørte det økonomiske og sociale udvalg på en række områder. Siden da udviklede man en decideret beskæftigelsesstrategi med årlige afrapporteringer. Lissabon-erklæringen var næste skridt hen imod nogle mere omfattende forpligtelser for

medlemslandene, herunder målet om at gøre EU til verdens mest konkurrencedygtige økonomi i 2010. Det seneste var målsætningerne for social- og arbejdsmarkedspolitikken som var indskrevet i EU-forfatningen, men den blev som bekendt forkastet i Frankrig og Holland.

Udviklingen er gået mod mere EU-indflydelse, mere "gensidig inspiration"/ensretning af den førte politik, og mindre plads til de nationale systemer.

En del – også tidligere EU skeptikere eller modstandere – bifalder denne udvikling. De siger, at kun gennem EU kan vi "tøjle markedskræfterne" og sikre "anstændige vilkår" på arbejdsmarkedet. De dømmer den nationale ramme uegnet til at tackle problemer med social- og arbejdsmarkedspolitikken. De fremfører endvidere, at mens modstanderne har råbt op om ned-

skæringer dikteret af EU, har EU ikke haft reel magt over disse politikområder.

Vi må give dem ret så langt, at EU ikke har haft egentlig magt til at "diktere" en særlig politik, idet landene ikke har været forpligtede til at følge eksempelvis den europæiske beskæftigelsesstrategi.

Men samtidigt kan der peges på at:

- Den frie bevægelighed – der er en hovedhjørnen i at skabe et indre marked, hvor varer, arbejdskraft, kapital og tjenesteydelser flyder frit over grænserne – i meget høj grad har præget samfundet.
- ØMU-kravene, der med konvergenskriterier og stabilitets- og vækstpagt sætter grænser for det økonomiske råderum, og dermed i høj grad påvirker medlemslandenes muligheder for at indrette sig.

- Den europæiske beskæftigelsesstrategi, hvor medlemslandene siden 1997 i stigende omfang har fået "gode råd" af EU om samordning af social- og arbejdsmarkedspolitikken, måske ikke har været bindende, men at politikerne i meget høj udstrækning har valgt at følge de givne råd.

Hvis man kigger på "de gode råd" og sammenligner med den udvikling (eller afvikling) der har været på social- og arbejdsmarkedspolitikken, er det svært ikke at se en sammenhæng.

Rådet har bl.a. diskuteret udsættelse af tilbagetrækningen fra arbejdsmarkedet, lavet særlige tiltag for at indsluse unge på arbejdsmarkedet og fokuseret på om de – efter EU-standard – høje danske satser for dagpenge og sociale ydelser sænker lysten til at arbejde.

Amsterdam-traktaten var også et afgørende skridt i samme retning, med endnu mere adgang for EU til at "inspirere" landene til at ensarte deres lovgivninger. Lissabon-strategien, der satser på at gøre EU til verdens mest konkurrencedygtige økonomi i 2010 er uhyre interessant.

Under pæne ord om mere beskæftigelse og mål om at undgå marginalisering, gemmer der sig en politik, der satser på mere markedsgørelse/privatiseringer og udliciteringer. Der satses på, at varer fra EU bliver billigere så vi kan klare os bedre i den internationale konkurrence. Dette er i EUs optik værd at stræbe efter, selv om omkostningen er pres på løn- og arbejdsforhold og sociale sikringsordninger.

Hvis man retter fokus på de områder, hvor EU påvirker den danske velfærd, er det svært at begrænse sig. Det handler jo ikke om små isolerede til-

tag, men derimod om en konstant kollision mellem et solidarisk system på den ene side, og et forsikringsssystem på den anden side. Man kan have forskellige holdninger til om velfærden skal indskrænkes eller udvides. Men der er ingen tvivl om, at også på velfærdsområdet koster EU-medlemskabet tab af retten til selvbestemmelse.

Euroen

Danmark har bundet sin økonomi til eurolandenes økonomi. I realiteten betyder det, at politikerne har forpligtet sig til at føre en helt bestemt økonomisk politik, uanset om dette er den rigtige politik i en given situation. Hvordan påvirker det velfærden? Hvis der er stor arbejdsløshed, kunne politikerne forhøje bekæmpelse af problemet, f.eks. ved at sætte gang i det offentlige byggeri. Med EUs spilleregler bliver

dette svært. Hensynet til budgetunderskud går nemlig forud for hensynet til at skabe arbejdspladser.

Det solidariske velfærdssystem

I Danmark er der tradition for et solidarisk velfærdssystem, hvor goderne omfordeles, så der tages hånd om de svage. Konsekvensen af den skattefinansierede velfærd har været en stor offentlig sektor, relativ stor tryghed, og relativ stor lighed. I de fleste andre EU-lande har man indrettet sig anderledes. Her har systemet bygget på, at borgerne forsikrer sig mod sygdom og alderdom. Det har betydet en lille offentlig sektor, og større forskelle mellem rige og fattige. I løbet af den periode vi har været med i EU er vores system gradvist blevet tilnærmet "de andres" system. Stort set alle på arbejdsmarkedet har pensionsordninger,

privathospitalerne får en større og større bid af markedet, og der er sket omfattende udliciteringer og privatiseringer. Busdrift og togdrift er blot et par eksempler. Fortsat medlemskab af EU kan kun gå i en retning: En afvikling af skattefinansieret velfærd, og deraf følgende større ulighed.

Det danske aftalesystem

EU-medlemskabet har også konsekvenser for selve strukturen på det danske arbejdsmarked. Det danske aftalesystem bygger på at både arbejdsgivere og arbejdstagere organiserer sig i forbund, der indgår aftaler. Med EU-medlemskabet er denne frie forhandlingsret sat under pres. Der er fra EUs side krav om at udstedte direktiver skal gælde for alle, ikke kun for den organiserede arbejdskraft. Det betyder, at et system, der har fungeret rimeligt for alle parter, gradvist tømmes for indhold.

Nødvendig tilpasning?

Der argumenteres for, at reformerne af de sociale systemer er "nødvendige tilpasninger". Men hvem er disse tilpasninger "nødvendige" for.

De er klart til gavn for de meget store virksomheder, der opererer internationalt.

- Men gavner det de små selvstændige erhvervsdrivende, der presses af at udenlandske leverandører med billig arbejdskraft underbyder prisen på deres varer og tjenesteydelser?
- Er det nødvendigt for den almindelige befolkning at arbejdstempoet skrues op og at tilliden til det offentlige sikkerhedsnet forringes?

I Danmark er der massiv opbakning

til en ordentlig skattefinansieret velfærd. En opbakning der er funderet i konkret erfaring af fordelene. Et højt velfærdsniveau, med adgang til uddannelse, til sundhedsydelser, til socialhjælp og pension er med til at sikre samfundets sammenhængskraft. Det er også medvirkende til at begrænse polariseringen mellem rig og fattig.

Når EUs begrænsninger for velfærd rammer, er det nødvendigt at indse, at unionen ikke kan ændres i retning af at mennesker går forud for markedet. Derfor bliver konsekvensen, at fremtiden vil blive meget mere marked og dermed mindre velfærd. Som en reaktion på det må kampen fortsætte for udmeldelse af EU, for på den måde bedre at kunne sikre velfærden.

Uddannelserne og EU:

Er uddannelse en EU-vare?

● Med vedtagelse af servicedirektivet, må svaret på ovenstående spørgsmål være, et klart måske!

Forklaringen på denne klare usikkerhed handler dybest set om, hvilken holdning til uddannelse man har. Betragter man uddannelse som en ydelse, som alene skal reguleres ud fra samfundsmæssige interesser, der udspringer fra de forskellige nationale traditioner som EUs medlemslande har i bagagen? Alternativt kan man også vælge at mene, at uddannelsesydelser (dele af uddannelsesområdet) er varer på linie med biler, æbler osv.

Begge de to indfaldsvinkler til forståelse af uddannelse findes i EU-systemet. Servicedirektivets tekst er så uklar og tvetydig på bl.a. uddannelsesområdet, at direktivet vil åbne en ladeport for fortolkninger og tvivl. EF-domstolen kan derfor blive inddraget i tvister omkring servicedirektivet og vil

gennem fremtidige domme kunne være med til at fortolke direktivet.

Hvad er uddannelsestjenester egentlig?

Problemetets kerne i servicedirektivet drejer sig om hvilken servicekategori EU vil rubricere uddannelse i. Skal uddannelse betragtes som en "tjenesteydelse af almen interesse (TAI)" eller som en "tjenesteydelse af almen økonomisk interesse (TAØI)"?

Servicedirektivet er på ingen måde klart når det drejer sig om definitioner af, hvornår en tjenesteydelse hører under TAI-delen, og hvornår ydelsen hører under TAØI. Men når man vil skelne mellem dem er det godt at holde sig for øje, at *økonomisk* ofte forstås som ydelser, der i princippet kan drives profitabelt og muligvis af private virksomheder, f.eks. elektricitetsforsyning og posttjenester. Uddannelse

kan køres som en forretning, f.eks. universiteter som Harvard, men det er ikke den tradition man har i Danmark. Her er selv universitetsuddannelser som regel gratis og opfattes derfor som en offentlig "tjenesteydelse af almen interesse".

Som udgangspunkt vil det være op til de enkelte EU-lande selv at afgøre, om en serviceydelse er af almen interesse, eller om den er af almen økonomisk interesse. Er det en TAI-ydelse, vil det alene være de nationale regler, der vil være gældende for området. Defineres ydelsen som en TAØI-ydelse vil EUs indre markedsregler være gældende – eksempelvis at man ikke må diskriminere mod et tilsvarende produkt fra et andet EU-land, når det gælder adgangen til at opnå hel eller delvis offentlig finansiering. Den såkaldte taxameterstøtte til uddannelser, hvor det offentlige giver uddannel-

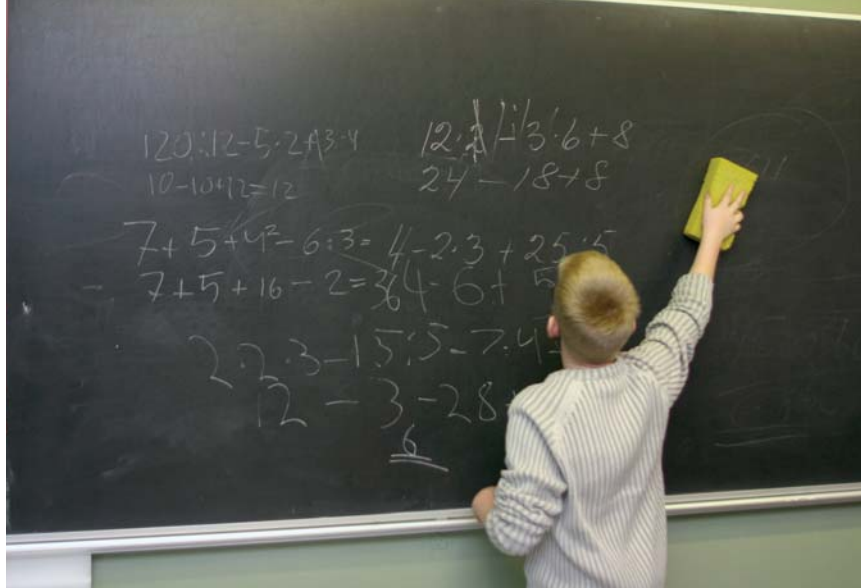
sesinstitutionerne penge hver gang en studerende når et nyt trin i uddannelsen, kan således ikke kun gives til udvalgte, offentlige uddannelsesinstitutioner.

Nu kan man umiddelbart mene, at vores nationale parlamenter jo har fuld kontrol over, om uddannelsesområdet, eller dele af uddannelsesområdet, skal defineres under TAI- eller TAØI-bestemmelserne. Det er jo det enkelte land, der selv suverænt bestemmer kategoriseringen. Det står i Direktivet!

Det er bare ikke rigtigt.

EF-domstolen spiller med

En privat producent af uddannelsesydelser, der er godkendt i et andet EU-land, vil have mulighed for at indklage den danske regering for EF-domstolen med krav om, at deres uddannelse skal have ret til statslige taxameter-

ydelse på linie med de nationalt godkendte uddannelser af samme art.

Hvordan Domstolen vil dømme i sådan en sag ved vi ikke endnu.

Hvad nu hvis en engelsk kostskole ønsker at starte en dansk afdeling med dansk taxameterstøtte, hvor de vil følge den engelske skolelovgivning? Her vil EF-domstolen umiddelbart kunne henvise til, at det har den danske regering ret til, hvis den ønsker at

fastholde, at det alene er et nationalt område dækket af nationale regler. EF-domstolen vil formodentlig dømme til fordel for Danmark, hvis det drejede sig generelt om ungdomsuddannelsesområdet, f.eks. handelsskoler, gymnasier og tekniske skoler.

Nu er folkeskolen og de almindelige ungdomsuddannelser bare ikke hele uddannelsesområdet i Danmark. Eksempelvis er der efteruddannelsesom-

rådet, der er helt eller delvist finansieret af private midler. Ligeledes har vi også en række andre private uddannelser, hvor man kan få delvis offentlig støtte. Disse områder kan man meget vel forvente at EF-domstolen, i tilfælde af en sag, vil rubricere under "tjenesteydelser af almen økonomisk interesse". Sagt på en anden måde, den danske regering vil blive dømt til at yde økonomisk støtte til en udbyder af en uddannelsesydelelse uden at have ret til at kontrollere kvaliteten af produktet. Den kontrolret vil befinde sig i England, Grækenland eller i et helt andet EU-land.

Fremtiden?

Er der reelt et problem, hvis det "kun" er efteruddannelse og mere specielle uddannelser, f.eks. zoneterapi, der bliver underlagt EUs indre marked regler? Det er ikke sikkert, at EUs indre

markedsbestemmelser på sigt vil begrænse sig til at regulere relativt snævre dele af uddannelsessektoren. Årsagen er, at synet på uddannelse – og ikke mindst synet på uddannelse som en vare – ikke er ens blandt EUs medlemslande. Derfor kan man forvente, at flere lande vil lægge pres på for at EU samlet skal gå i retning af, at uddannelse bredere skal være en grænseoverskridende vare.

Danmark har traditionelt haft den grundholdning, at det ikke skal være muligt at "tjene penge på at udbyde uddannelse". Eksempelvis er det ikke muligt at starte en privat grundskole, og få offentlig taxameterstøtte, og så løbende trække profit ud af skolen til dens ejere på samme måde som i en almindelig privat virksomhed.

Det er spørgsmålet, om man forsat kan bevare den relative klare adskillelse mellem skole og forretning i Dan-

mark. Det er ikke sådan, at folkeskolerne i morgen skal gøres til aktieselskaber og producere et årligt afkast til aktionærerne. Men i eksempelvis England og Sverige er det muligt at drive skole som en forretning – og i Sverige får man i hvert fald offentlig støtte til den forretning.

Her kan man ret nemt forestille sig, at der vil komme et pres på Danmark, via servicedirektivet, for at vi også skal tillade en yderligere nedbrydelse af skellet mellem profit og uddannelse. Det vil kunne ske for at stille eksempelvis nye selvejende gymnasier lige i konkurrencen med fremtidige svenske uddannelsesinstitutioner i Danmark. En privat svensk handelsskole har f.eks. allerede haft kig på Danmark som et muligt fremtidigt marked.

Murbrækkeren

Universitetsverdenen kan forventes at

blive der, hvor der først vil blive tale om private uddannelsesvirksomheder. Allerede i dag findes der flere internationale universiteter der udbyder uddannelse, som de studerende skal betale for. Det bliver interessant at se, om disse universiteter eller deres danske studerende med henvisning til "tjenesteydelser af almen økonomisk interesse" vil kunne kræve, at den danske regering betaler taxametertilskud. Et tilskud, der er sammenligneligt med det tilskud de danske universiteter modtager.

Ikke nok med at det vil være en økonomisk bet for de offentlige danske universiteter, hvis de mister "kunder i butikken", men det vil også svække Danmarks mulighed for at fastholde den offentlige forskning på de danske universiteter, hvis uddannelsesmidlerne langsomt siver over til den private universitetssektor.

EU's fælles sundhedspolitik tager fart

● Lige siden Danmarks indmeldelse i EF har beskeden altid været, at velfærdspolitikken var noget de enkelte lande skulle bestemme. Men der er sket et skred hen i mod øget indflydelse til EU, bl.a. blev folkesundhed et EU-anliggende med Maastricht-traktaten, der trådte i kraft i 1993.

Adskillelse af folkesundheden og "det behandlende system"

Folkesundheden er nu en del af EUs kompetence, mens det "behandlende system" er forblevet en sag for medlemslandene. Hvordan man adskiller de to ting fra hinanden er vanskeligt, fordi der er flydende grænser.

- Folkesundhed dækker livsførelse - eller "livsstil". Det vil sige hverdagen og det, der spiller ind på sundheden

der. EU laver eksempelvis kampagner for en sundere livsstil herunder dyrkning af motion og rygestop. EU kan også beslutte at der skal sættes advarsler på tobakspakkerne. Det lyder meget godt; bortset fra, at unionen samtidigt støtter tobaksindustrien med millioner.

- Det behandlende system indebærer ansvaret med den praktiske sygdomsbehandling. Har man for eksempel blindtarmsbetændelse, er det ens lands ansvar at tilbyde behandling.

EU modarbejder sundheden

EU fører en modstridende politik når det gælder folkesundheden og vilkårene for opnåelse af et sundt liv. EU tillader på den ene side kræftfremkaldende nitrit og GMO-rester i økologi-

Folkesundhed i EUs traktater

● Folkesundhed har været del af EUs traktatgrundlag siden 1993. I artikel 152 står der, at EU ønsker at sikre et højt niveau af sundhed og medlemslandenes indsats skal koordineres. Det sker med kvalificeret flertal. Det betyder, at Danmark kan stemmes ned på området for folkesundhed. EU må dog ikke blande sig i det nationale "be-handlende system".

Adskillelsen er klar i traktaten, men i en 2001-opgørelse fra Amtsrådsforeningen fremgår det, at EU over 230 gange har lavet regler med indvirkning på det "be-handlende system".

ske produkter, og forsøger på den anden side at promovere dets eget økologi-mærke.

Flere gange har EU-kommissionen

og EF-domstolen tvunget Danmark til at opgive højere standarder for fødevarer, som oprindeligt var sat af hensyn til folkesundheden. Det gælder ubegrænset indhold af transfedtsyrer, som giver hjertekarsygdomme. Og så er der regler om at man tilsætter vitaminer til chips og sodavand – og kalder dem sunde osv.

Pesticider i grundvandet

Det er ikke kun fødevarer, som påvirkes af, at EU går efter mindste fællesnævner og sætter hensynet til industrien over borgerne og dermed hensynet til sundheden. Det samme gælder for drikkevandet.

Danmark kan ikke forbyde en række pesticider, som forurener grundvandet. Dele af landbruget har i mange år ikke brugt de mest skadelige stoffer, men lovgivning bør være med til at trække niveauet op – lov-

givning skal ikke bruges til at sikre til-ladelse af salg af farlige stoffer af hen-syn til Det Indre Marked.

EU tillader farlige kemikalier

Kemikaliereformen, REACH, skulle have skabt bedre beskyttelse mod virkningen af kemikalier. Men REACH blev så udvandet, at det fortsat er til-ladt at bruge kræftfremkaldende, for-plantnings- og hormonskadende stof-fer, selvom der findes alternativer. Desuden droppede man forslaget om en generel ansvarsforpligtelse for in-dustrien i de tilfælde, hvor kemikalier viser sig skadelige.

Den danske regering med miljø-minister Connie Hedegaard i spidsen opgav sin modstand og er nu medan-svarlig for, at kemikalieindustriens interesser fortsat går forud for hensy-net til sundheden og miljøet.

Sundhedspolitik som handelsvare

Ligesom EUs regler for fødevarer, pe-esticider, og kemikalier, begrundes uni-onens indblanding i det behandelende system på sygehusene med – frihan-del!

Det kan pludselig blive en handels-forhindring, hvis et land har et gratis offentligt system. Argumentet fra pri-vathospitalernes side er, at dette sy-stem er svært at konkurrere imod. Der udvikles således et krav om ligestilling.

Det indebærer, at hvis man vil be-vare de offentligt støttede tilbud, der så kommer til at fremstå som "gratis" for brugere, så må der ligeledes bidra-ges til betalingen af ydelser, der udfø-res på privathospitaler. Man må ikke lave "konkurrenceforvridning", selvom det ellers kunne virke berettiget af hensynet til sammenhængen i det samlede system.

På de områder, hvor medlemslandene i EU ikke er så villige til at åbne op for de frie markeds kræfter på sundhedsområdet, er EF-domstolen gået ind.

EF-domstolen har med nogle domme i 1990'erne slået fast, at sundhedsydelser også kan være en handelsvare, hvor medlemsstaterne ikke må "diskriminere".

Der kan f.eks. ikke være krav om, at tandlægebesøg og køb af briller skal være foretaget i hjemlandet for at kunne give refundering fra de offentlige sygekasser.

Man kan jo godt spørge sig selv om, hvorfor sundhedssystemet skal blandes sammen med regler for samhandel, men sådan er EU systemet! Gennem EU-medlemskabet accepterer man at overgive suveræniteten til EU. Det kan underligt nok få følger for sundhedssystemet.

Dansk sundhedssystem bliver ødelagt

EU-kommissionen har fremlagt forslag, der vil lade markeds kræfterne styre endnu mere af sundhedsområdet. Det skyldes, siger EU-kommissionen, at man skal gøre det endnu nemmere at købe medicin og sundhedsydelser i andre EU-lande.

Og ikke nok med at borgerne får muligheder for behandling i andre lande. De hjemlige sygeforsikringer kan blive tvunget til at betale for ydelserne.

Problemet med det er (som også de danske myndigheder frygter), at det vil slå bunden fuldstændigt ud af den økonomistyring, som man har nu. For man kan jo ikke via recepter og henvisninger til bestemte sygehuse styre, hvad tingene kommer til at koste. Alting kommer ud af kontrol, og det er ikke særlig hensigtsmæssigt, når man

skal planlægge de offentlige sygekasse-budgetter.

EU-landene er dog stadigvæk dybt skeptiske og har ikke i sinde at give EU-kommissionen ret til mere indflydelse. Så landene vil nok blokere det meste her. Derfor er det også des mere farligt, at EF-domstolen ikke kan blokeres. Den kan dermed øve indflydelse på den danske sundhedspolitik uden om de folkevalgte politikere.

Bombe under den skattefinansierede velfærd

Man kan sagtens forestille sig, at denne udvikling vil være en bombe under det danske velfærdssystem, som jo er betalt af skatteyderne ud fra en forventning om at det kan komme én selv til gavn.

Hvis man derimod ser på det tyske system, så er det meget mere egnet til denne form for politik end det dan-

ske system. I Tyskland – som i det meste af EU – har man et forsikrings-system, hvor borgerne individuelt betaler til ordningen. Denne ordning passer bedre til, at den enkelte bruger tager pengene med et andet sted hen, hvis et privathospital er at foretrække.

Der er bare to samfundsmæssige problemer her: Det ene problem er, at man får steder, hvor kun dem med de dårlige forsikringer vil komme og det vil kunne sænke standarden. Det andet problem er, at det faktisk bliver et dyrere system. Grunden til at det danske system er forholdsvis billigt er, at man kan planlægge mere effektivt og opnå stordriftsfordele.

Alt dette kan komme i fare, når EF-domstolen – og hele EU-systemet – underlægger sundhed hensynet til undgåelse af "diskrimination" og "konkurrenceforvridning".

Velfærd – et kernespørgsmål i EU-debatten

● Velfærdsspørgsmål indtager en central rolle i EU-debatten. EU har over årene fået mere indflydelse på disse områder, både direkte og indirekte. Men interessen er også forårsaget af, at spørgsmål om beskæftigelse, uddannelse og sundhed har større daglig relevans for den enkelte end f.eks. militære og retlige spørgsmål.

Denne pjece har vist, at EUs indflydelse er langt større end man måske normalt antager. En stor mængde af EU-lovgivningen på Det Indre Marked har haft følgevirkninger langt ud over de områder, de officielt dækker. Det ser man på social- og arbejdsmar-

kedsområdet ved at de kollektive overenskomster kan presses af retten til fri bevægelighed for arbejdstagere. På uddannelses- og sundhedsområdet er der tale om at de involverede ydelser gøres til "varer", selv om deres betydning for velfærden og samfundet strækker sig langt videre.

Når alt gøres til varer med krav om at der skal være fri konkurrence bliver det sværere for f.eks. uddannelsesinstitutioner og sundhedsvæsenet at sikre den bredest mulige adgang for alle borgere. EUs indflydelse må derfor begrænses så meget som muligt for velfærdens skyld.

Mere information om EUs indflydelse på velfærden?

Du kan blandt andet læse mere om EU og velfærd på disse hjemmesider:

Organisationer:

3F – www.3f.dk

AOF – www.aoffakta.dk

Amtsrådsforeningen – www.arf.dk

EU-fagligt Netværk – www.eufagligt.dk

NyAgenda – www.nyagenda.dk

Aviser:

Dagbladet Arbejderen – www.arbejderen.dk

Ugeavisen NOTAT – www.notat.dk

Udenlandske hjemmesider

Corporate Europe Observatory – www.corporateeurope.org

Internationale Arbejder Organisation – www.ilo.org

Center for et Socialt Europa – www.social-europe.org.uk

● EUs indflydelse på velfærdsområdet er større end de fleste antager. Hensynet til Det Indre Marked og handelspolitikken er med til at gøre arbejdskraft, sundhed og uddannelser til varer. Når der kræves fri konkurrence, bliver det sværere for f.eks. uddannelsesinstitutioner og sundhedsvæsenet at sikre den bredest mulige adgang for alle borgere.

Denne pjece indeholder beskrivelser fra tre områder, social- og arbejdsmarkedspolitik, uddannelse og sundhed, og viser, at muligheden for at sikre velfærden på forskellig vis påvirkes negativt af EU.

Derfor må EUs indflydelse begrænses så meget som muligt for velfærdens skyld.

Forenede Europæiske Venstrefløj/Nordisk Grønne Venstre
Parlamentariske gruppe · EUROPA-PARLAMENTET